

تاریخ
۲
مهر
۱۳۹۷
دوشنبه

ضرب‌المثل‌های جهان

ولو نتوانی بالای کوه بروی، در دره نمان.

آلمانی

صفحه
۵
شماره
۲۳۳۹
سال
بیست و چهارم

اجتماعی

ایرنا: سخن از آوازه لیموی جهرم بود؛ اما اینک زغال لیموی جهرم سرآمد شده و کوره‌های درخت‌سوزی در این شهرستان استان فارس، مقصد زغال‌سازان است.

داغ و درفش بیکاری و خشکسالی بر تنه درختان خورده و تیر طمع بر پیکره درختان فرود آمده تا آتش سودجویی، درختان لیمو و دیگر درختان جهرم و زاگرس را به کوره زغال بسپارد.

کوره‌ها و درواقع گودال‌هایی که تنه‌های سوخته و سیاه‌درختان لیموی جهرم را در بخش سیمکان و دو بخش دیگر کردیان و مرکزی این شهرستان در خود جای داده نشانگر فشرده شدن دست‌های خشکسالی بر گلوی دشت‌ها و باغ‌های این مکان است و باغدار چاره‌ای ندارد درختان تشنه و خشکیده خود را به تیر و کوره بسپارد.

۱۸ درصد از جنگل‌های کشور در فارس جای دارد که تمام دارایی این استان در رویارویی با خشکسالی به‌حساب می‌آید اما اکنون این منابع مورد هجوم تیر به دستانی قرار گرفته که به مدد حاکمیت خشک کویر و در یورشی نابرابر جنگل‌های فارس را بار کامیون کرده تا در جهنم کوره‌های غیرمجاز جهرم به زغال تبدیل شود.

سال‌های سال است که مرثیه درختان به پهلو افتاده و تاراج جنگل‌های فارس به گوش می‌رسد اما در سال‌های اخیر دلایل متعدد ازجمله بیکاری، ضرب‌بانهنگ این سوگواره را تندتر کرده به‌گونه‌ای که زخم‌های پی‌درپی تیر و جای دندان‌های اره بر پیکره جنگل‌های این استان و خصوصاً دامنه زاگرس و درختان کهن‌سال آن خودنمایی می‌کند.

نشتگان در غبار سیاه

به گفته مدیرکل منابع طبیعی فارس، مقصد اصلی درختان جنگلی قطع شده فارس و استان‌های همجوار، کوره‌های غیرمجاز تولید زغال شهرستان جهرم است که تعداد آنها تا حدود ۹۰۰ واحد تخمین زده می‌شود.

تمرکز کوره‌های غیرمجاز تولید زغال جهرم در سه بخش سیمکان، کردیان و مرکزی این شهرستان است که بیش از پنج هزار نفر در این کار مشول به فعالیت هستند که البته با نشتن پای درد دل این کوره داران که اغلب آنها از اقشار ضعیف جامعه هستند پی می‌بریم از بد حادثه به این کار پناه آورده‌اند.

بسیاری از تولیدکننده‌های زغال غیرمجاز جهرم روستاییانی هستند که به دلیل خشکسالی، مزرعه و یا دامداری خود را از دست‌داده‌اند و تنها راه تأمین معاش آنها تولید هفته‌ای چند کارتن زغال در کوره کوچکی و سنتی در مجاور خانه خود است و اگر این منبع درآمد ناچیز قطع شود خانواده آنها از هم می‌پاشد و آسیب‌های متعددی را متوجه آنها می‌کند. **ساماندهی به‌شرط محال**

این نکته قابل‌توجه است که چرا تاکنون این حدود ۹۰۰ کوره تولید زغال غیرمجاز با اشتغال حدود پنج هزار نفر ساماندهی نشده هرچند که در یک سال اخیر اقداماتی برای صنعتی کردن این مشاغل که اغلب نیز خانگی و خرد است انجام شده اما یکی از شروط اصلی این کار صنعتی کردن و انتقال این مشاغل به شهرک‌هایی که به همین منظور در نظر گرفته عنوان شده که به گفته فعالان این عرصه اغلب آنها از قشر ضعیف جامعه بوده و توانایی تأمین تجهیزات صنعتی را ندارند و اگر این کار و سختگیری‌های پیرامون آن تداوم داشته باشد آنها ناگزیر به ترک این حرفه و پیوستن به جمع بیکاران هستند. از سوی دیگر به گفته مدیرکل منابع طبیعی فارس، نیروهای حفاظت از منابع طبیعی این استان در سال‌های اخیر از ۳۰۰ نفر به حدود ۲۰ نفر کاهش پیدا کرده که به نظر می‌رسد این امر نظارت و کنترل بر فعالیت این کوره‌داران برای جلوگیری از تبدیل چوب‌های جنگلی به زغال را با مشکل مواجه کرده است.

افزون برافتادن پیکر گونه‌های باغی همچون لیمو، گونه‌های گیاهی و درختی جنگل‌های استان فارس را انواع بلوط، چنار، بادام، ارس، ارژن، جفتجنگ، شیرخشست، بنه، زالزالک، تنگرس، زبان گنجشک، کنار، کهور، استبرق و… تشکیل می‌دهد که از تیررس سودجویان زغال ساز دور نیستند.

رونق قاچاق زغال

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان فارس در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا اعلام کرد: فارس از استان‌های کشور است که بیشترین اراضی جنگلی را در خود جای داده است.

مهرداد بوستانی افزود: دو میلیون و ۲۰۰ هزار هکتار جنگل در استان فارس وجود دارد که بخش اعظم آن در حوزه زاگرس قرار دارد و اغلب نیز درختان بارزنی نظیر بلوط، ارژن، بادام‌کوهی و گلابی وحشی را در خود جای داده است.

بوستانی ادامه داد: متأسفانه قاچاق چوب و درختان جنگلی استان فارس از گذشته وجود داشته اما در چند سال اخیر این روند شدت بیشتری پیدا کرده است.

وی اضافه کرد: اداره کل منابع طبیعی فارس سالانه حدود ۲۱ هزار تن محموله چوب و زغال را در این استان کنترل می‌کند که بخشی از این محموله‌ها باغی و بخشی دیگری نیز جنگلی و غیرمجاز است.

بوستانی با اشاره به کمک‌های نیروی انتظامی این استان در کنترل و رصد محموله‌های چوب، گفت: در سال ۹۶ بیش از ۲۱ هزار تن محموله چوب بازرسی و کنترل شده که از این میزان حدود ۱۷ تن چوب قاچاق کشف شده است.

وی اظهار داشت: در ۲۹ شهرستان استان فارس یگان گشت و مراقبت

داغ خشکسالی به‌علاوه تیر سودجویی، می‌دهد زغال

با خبرنگار ایرنا گفت: جلسات مشترک و متعددی در استان با مدیران کل منابع طبیعی، جهاد کشاورزی، محیط‌زیست و صنعت، معدن و تجارت برای ساماندهی کوره‌های غیرمجاز تولید زغال جهرم برگزار شده است.

علیرضا صحریایان افزود: حدود پنج هزار نفر به‌طور مستقیم در این کوره‌ها مشغول به کار هستند و معاش این افراد از این طریق تأمین می‌شود که به همین دلیل نباید با اقدامی شتاب‌زده معیشت این افراد را با خطر مواجه کرد.

وی با تأکید بر اهتمام مسئولان استان فارس و شهرستان جهرم بر ساماندهی کوره‌های غیرمجاز تولید زغال جهرم ادامه داد: اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان جهرم موظف شده تمام کوره‌های غیرمجاز استان را شناسایی کند و مستندسازی در این زمینه را انجام دهد.

برخورد جدی با کوره‌داران متصرف

فرماندار ویژه شهرستان جهرم اظهار داشت: تولیدکنندگان زغال در شهرستان جهرم سه گروه هستند: دسته اول کسانی که مجوزهای لازم را اخذ کرده‌اند، دسته دوم هنوز این مجوزها را دریافت نکرده‌اند اما در زمین‌های شخصی اقدام به تولید زغال می‌کنند و دسته سوم کسانی هستند که عرصه‌های منابع طبیعی را تصرف و اقدام به تولید زغال کرده‌اند که درباره این افراد اقدامات قضایی در حال انجام است و به‌زودی با متصرفین منابع طبیعی برخورد قاطع خواهد شد.

وی اضافه کرد: با توجه به فرآیند طولانی‌مدت دریافت مجوزهای لازم و همچنین نقش این حرفه در تأمین معیشت قشر زیادی از اهالی جهرم و جوانان روستاها و مناطق محروم، برای دسته اول و دوم مهلتی یک‌ساله تعیین شده که تا پایان سال ۹۷ به اتمام خواهد رسید و کوره‌داران جهرمی بایست در این مهلت قانونی مجوزهای لازم را اخذ کنند.

صحریایان گفت: اتحادیه صنفی مخصوص تولیدکنندگان زغال جهرم بایستی توسط اداره صنعت، معدن و تجارت به ثبت برسد و مشکلات صنفی فعالان این عرصه را توسط این اتحادیه پیگیری شود.

جلو قاچاق چوب از مبدأ گرفته شود

وی اغلب تولیدکنندگان زغال جهرم را از قشر ضعیف جامعه دانست و گفت: مسئولان مربوط باید از مبدأ جلو قاچاق چوب‌های جنگلی را بگیرند، زمانی که قاچاق چوب انجام می‌شود و به‌راحتی چوب‌های جنگلی از شهرستان‌های شمالی فارس و استان‌های همجوار وارد جهرم می‌شود صرفاً نمی‌توان کوره داران و تولیدکنندگان سنتی زغال را مقصر اصلی قلمداد کرد.

چوب‌های جنگلی بیماری آور

وی ادامه داد: ورود چوب‌های جنگلی و بلوط به جهرم مشکل جدی برای باغداران این شهرستان ایجاد کرده چون اغلب این چوب‌ها حامل بیماری‌ها و آفت‌هایی هستند که بخشی از باغ‌ها و درختان جهرم را نابود کرده است.

صحریایان اضافه کرد: قاچاق چوب زبان‌های بسیاری برای مردم و باغداران جهرمی ایجاد کرده که ضرر آن بیش از منفعت تولید زغال است و به همین دلیل درخواست بسیاری از اهالی و باغداران این شهرستان این است که جلو قاچاق چوب از مبدأ گرفته شود تا از آسیب‌هایی که از این طریق به اهالی جهرم تحمیل می‌شود، برطرف شود.

جانمایی چهار نقطه برای ساماندهی

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان جهرم دراین‌باره گفت: چهار شهرک صنعتی برای ساماندهی تولیدکنندگان زغال جهرم مشخص شده که دو محل در بخش سیمکان، یک نقطه در بخش کردیان و یک محل نیز در بخش مرکز شهرستان جهرم جانمایی شده است.

احمدعلی گچکاران در گفت‌وگو با ایرنا افزود: تولیدکنندگان زغال شهرستان جهرم نیز مکلف شده‌اند که شرکت تشکیل دهند و درنهایت بعد از تشکیل شرکت‌ها می‌توان اتحادیه صنفی نیز برای این گروه ایجاد کرد.

وی ادامه داد: در حال حاضر شروع کار از بخش کرجون زده و مقرر شده که اولین منطقه در شهرستان جهرم در این محل بعد از تشکیل شرکت ایجاد و زمین در اختیار تولیدکنندگان قرار گیرد. گچکاران گفت: در حال حاضر محموله‌های زغال برای دریافت مجوز خروج از شهرستان جهرم به‌صورت اتفاقی و به‌طور میانگین روزانه حدود ۳۰ کامیون و وانت‌بار به این شیوه کنترل می‌شود. وی بیان کرد: اگر کوره‌های تولید زغال جهرم به‌طور کامل ساماندهی شوند قطعاً نظارت‌ها بر فعالیت این مراکز افزایش می‌یابد و همچنین رصد چوب‌های جنگلی و قاچاق نیز سهل‌تر خواهد بود.

جدال سنت و مدرنیته در تولید زغال

فعالان و تولیدکننده‌های زغال شهرستان جهرم به شیوه سنتی که اغلب نیز هیچ‌گونه مجوزی دریافت نکرده‌اند گلابه‌ها و اظهاراتی دارند و معتقدند صنعتی شدن عامل کاهش کیفیت زغال و افزایش هزینه تمام شده است.

چند نفر از تولیدکنندگان زغال در بخش سیمکان جهرم که مجوز

فعالیت ندارند و به‌صورت سنتی به این کار مشغول هستند می‌گویند که برای گرفتن مجوز باید کوره‌های خود را به صنعتی تبدیل کنند که توانایی و بودجه موردنیاز این کار را ندارند.

یکی از تولیدکنندگان زغال بدون مجوز در بخش سیمکان شهرستان جهرم که به‌صورت سنتی بیش از ۱۵ سال به این حرفه مشغول است در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا گفت: به دلیل ورود چوب‌های قاچاق به بعضی کوره‌های سنتی جهرم در یک سال گذشته، خروج زغال‌های تولید شده از جهرم در چند مرحله ممنوع اعلام شد اما بعد از اعتراض فعالان این بخش با اعمال نظارت‌هایی این مجوز دوباره صادر شد. وی که نخواست نامش فاش شود افزود: مسئولان اداره صنعت، معدن و تجارت جهرم برای دادن مجوز فعالیت شروطی را گذاشته‌اند که ازجمله آن می‌توان به این موضوع اشاره کرد که کوره‌های سنتی باید صنعتی شده و همه کارگاه‌ها به شهرک صنعتی منتقل شوند.

او ادامه داد: با صنعتی شدن کوره‌های سنتی، نیاز به سوخت فسیلی نفت یا گاز داریم که در پی آن آلودگی بیشتری ایجاد می‌شود و همچنین اگر در مواقعی مانند زمستان به هر علتی سوخت به واحدهای تولید زغال نرسد کل محموله که حدود یک الی دو ماه باید به‌طور مداوم مشتعل باشد نابود خواهد شد درصورتی‌که در روش سنتی هیچ نیازی به استفاده‌ای از سوخت فسیلی برای اشتعال چوب‌ها نیست و این کار با حرارت چوب‌ها و با استفاده از مواد طبیعی مانند پوشال برنج و … انجام می‌شود.

وی با اشاره به اینکه در شهرستان جهرم اکثر واحدهای تولید زغال به شکل سنتی مشغول فعالیت هستند، گفت: آفت‌هایی در دو الی سه سال اخیر در باغ‌های جهرم ایجاد شده که به دلیل ورود چوب‌های جنگلی است و اگر به تولیدکنندگان زغال جهرم مجوز ایجاد انجمن صنفی و یا اتحادیه بدهند خود تولیدکنندگان جلو ورود چوب‌های غیرمجاز را خواهند گرفت.

زغال خوب، تن رنجور

این کوره‌دار جهرمی اظهار داشت: جهرم به دلیل آب‌وهوای خشک و منحصربه‌فرد، نوع تابش آفتاب، جنس خاک و همچنین وجود استادکاران ماهر، تنها محلی در کشور است که باکیفیت‌ترین زغال ایران را تولید می‌کند و در حال حاضر زغال جهرم علاوه بر مصارف داخلی به کشورهای حوزه خلیج‌فارس و حتی اروپا نیز صادر می‌شود. وی بایبان اینکه در روش سنتی چوب ظرف مدت ۱۵ روز به زغال باکیفیت تبدیل می‌شود، افزود: در روش صنعتی اما علیرغم استفاده از سوخت فسیلی بین یک تا دو ماه طول می‌کشد تا چوب به زغال تبدیل شود هرچند که زغال تولید شده به روش صنعتی، کیفیت زغالی که به شیوه سنتی تولید می‌شود را نیز ندارد.

او بایبان اینکه برای صنعتی کردن کوره‌ها به هزینه‌ای بالا و بعضاً تا یک میلیارد تومان اعتبار نیاز است، اظهار داشت: اغلب تولیدکننده‌های سنتی توانایی مالی برای تبدیل تجهیزات تولید زغال سنتی به صنعتی را ندارند و همچنین به دلیل کاهش کیفیت زغال تولیدی در روش صنعتی، تمایلی به انجام این کار نیست.

این تولیدکننده سنتی زغال ادامه داد: در جهرم بیش از ۱۵ نوع زغال معروف تولید می‌شود؛ اما متأسفانه این تجارت وسیع در این شهرستان هیچ‌گونه صنف مستقل و مجزایی ندارد.

وی اضافه کرد: به دلیل نداشتن صنف مجزا فعالین این عرصه نمی‌توانند خود و کارگران را بیمه کنند علیرغم اینکه این شغل پرمخاطره است و کارگران هرروز در معرض انواع سوختگی‌ها و همچنین قطع انگشتان دست به دلیل کار کردن مداوم با اهریقی هستند.

او ادامه داد: اگر مسئولان اجازه دهند ما صنف تشکیل دهیم به‌طور کامل جلو ورود چوب قاچاق به این منطقه گرفته خواهد شد. وی از مهلت یک‌ساله اداره صنعت، معدن و تجارت برای صنعتی شدن این واحدهای تولیدی سخن گفت و افزود: بسیاری از تولیدکننده‌های زغال در جهرم واحدی خانگی و خرد دارند و حتی بعضی به‌طور میانگین هفته‌ای تنها چند کارتن زغال تولید می‌کنند و توانایی مالی تبدیل کوره کوچک خانگی خود به صنعتی را ندارند و این حرفه نیز تنها راه کسب درآمد و تأمین معاش خانواده آنها است.

وی عنوان کرد: به دلیل عدم توجه کافی به زغال باکیفیت جهرم متأسفانه زنجیره تولید این محصول نیز به‌طور کامل و متناسب با نیاز در استان فارس ایجاد نشده به‌گونه‌ای که در حال حاضر زغال جهرم به‌صورت فله‌ای به‌جای‌های دیگر خارج از فارس ارسال و در آنجا بسته‌بندی و با برند این مکان‌ها به بازار داخلی و خارجی عرضه می‌شود.

این کوره دار گفت: برای تداوم فعالیت کارگاه‌های خانگی و خرد تولید زغال در جهرم لازم است که مسئولان مجوز فعالیت این واحدها را به‌صورت سنتی صادر کنند تا از بیکار شدن چندین هزار نفر شاغل در این حرفه جلوگیری و همچنین با ساماندهی و رصد فعالین این حوزه از ورود چوب‌های جنگلی و قاچاق به این کوره‌ها ممانعت شود.

کوره داران بخش سیمکان جهرم گفتند: اگر درختان لیموی خشک شده و دیگر درختان باغ‌های مرکبات را که از خشکسالی در حال مرگ هستند به زغال تبدیل نکنیم، چه کنیم؟

جهرم از مراکز عمده تولید مرکبات و محصولات باغی در جنوب کشور در ۱۹۳ کیلومتری جنوب شرقی شیراز است.